קיצור שלחן ערוך — הלכות פת ובשולי עובד כוכבים וחלב עובד כוכבים

קיצור שלחן ערוך · להדפסה · מבית דוד

אָסְרוּ חֲכָמִים לֶאֱכֹל פַּת שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים. וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁמְּקִילִין וְלוֹקְחִין פַּת מִנַּחְתּוֹם עוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם נַחְתּוֹם יִשְׂרָאֵל, אוֹ אֲפִלּוּ יֵשׁ, אֶלָּא שֶׁאֵין הַפַּת יָפָה כְּמוֹ זֶה. אֲבָל בְּפַת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת עוֹבֵד כּוֹכָבִים, לֹא הָיוּ מְקִלִּין. אַךְ בִּשְׁעַת הַדְּחַק, וּמִי שֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ, אִם יָכוֹל לְהַשִּׂיג פַּת כָּשֵׁר, צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד פַּרְסָה. וְלֹא מִקְרֵי פַּת בַּעַל הַבַּיִת, אֶלָּא אִם עֲשָׂאוֹ בִּשְׁבִיל בְּנֵי בֵּיתוֹ. אֲבָל אִם עֲשָׂאוֹ לְמִכּוֹר מִקְרֵי נַחְתּוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ בְּכָךְ. וְכֵן נַחְתּוֹם שֶׁעָשָׂאוֹ לִבְנֵי בֵּיתוֹ, מִקְרֵי בַּעַל הַבַּיִת. וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר, דִּבְמָקוֹם שֶׁאֵין נַחְתּוֹם מָצוּי, מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּפַת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַל פַּת כָּשֵׁר. וְכֵן נוֹהֲגִין.

אִם יִשְׂרָאֵל הִשְׁלִיךְ אֲפִלּוּ רַק עֵץ אֶחָד לְתוֹךְ הַתַּנּוּר בְּהֶסֵּקוֹ, מֻתָּר הַפַּת וְלֹא חֲוֵי פַּת עוֹבֵד כּוֹכָבִים.

לֹא אָסְרוּ פַּת שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים, אֶלָּא שֶׁל חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן. אֲבָל פַּת קִטְנִיּוֹת (טענגרא קוקריטץ מאלייע) אֵינוֹ בְּכְלַל פַּת, וְגַם אֵינוֹ אָסוּר מִשּׁוּם בִּשּׁוּלֵי עוֹבֵד כּוֹכָבִים, דְּהָא אֵינוֹ עוֹלֶה עַל שֻׁלְחָן מְלָכִים.

פַּת שֶׁפָּנָיו טוּחִים בְּבֵיצִים, אָסוּר מִשּׁוּם הַבֵּיצִים שֶׁעָלָיו, דַּהֲווּ לְהוּ בִּשּׁוּלֵי נָכְרִי. וְאוֹתָן רְקִיקִים שֶׁנֶּאֱפִים עַל בַּרְזֶל וְיֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁנִּמְשַׁח הַבַּרְזֶל בְּאֵיזֶה שֶׁמָּן, אֲסוּרִים בְּכָל עִנְיָן מִשּׁוּם בְּלִיעַת אִסּוּר (יו"ד סִימָן קי"ב).

פַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁאָפָאוּ עוֹבֵד כּוֹכָבִים, גָּרַע מִפַּת עוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְאָסוּר מִשּׁוּם בִּשּׁוּלֵי עוֹבֵד כּוֹכָבִים אִם לֹא הִכְשִׁיר אֶת הַתַּנּוּר בְּהַשְׁלָכַת עֵץ. וּצְרִיכִין לְזָהֵר בָּזֶה כְּשֶׁשּׁוֹלְחִין לֶאֱפוֹת אוֹ לְצְלוֹת אֵצֶל נַחְתּוֹם עוֹבֵד כּוֹכָבִים, שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל יַשְׁלִיךְ עֵץ לְתוֹךְ הַתַּנּוּר, אוֹ שֶׁיַּנִּיחַ הַיִּשְׂרָאֵל אֶת הַפַּת אוֹ אֶת הַמַּחֲבַת לְתוֹךְ הַתַּנּוּר (וְעַיֵּן לְקַמָּן רֵישׁ סִימָן ע"ב) (קיב קיג).

דָּבָר שֶׁאֵינוֹ נֶאֱכָל כְּמוֹ שֶׁהוּא חַי וְגַם עוֹלֶה עַל שֻׁלְחַן מְלָכִים לְלַפֵּת בּוֹ אֶת הַפַּת אוֹ לְפַרְפֶּרֶת, שֶׁבִּשְּׁלוֹ אוֹ צְלָאוֹ עוֹבֵד כּוֹכָבִים, אֲפִלּוּ בִּכְלֵי יִשְׂרָאֵל וּבְבֵית יִשְׂרָאֵל, אָסוּר מִשּׁוּם בִּשּׁוּלֵי עוֹבֵד כּוֹכָבִים. אֲבָל דָּבָר שֶׁהוּא נֶאֱכָל כְּמוֹ שֶׁהוּא חַי, אוֹ שֶׁהוּא דָּבָר שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּב וְאֵינוֹ עוֹלֶה עַל שֻׁלְחַן מְלָכִים, אֵין בּוֹ מִשּׁוּם בִּשּׁוּלֵי עוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְאֵין לָחוּשׁ לַכֵּלִים דִּסְתָם כֵּלִים אֵינָן בְּנֵי יוֹמָן.

שִׁפְחָה עוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים בְּבֵית יִשְׂרָאֵל הַמְבַשֶּׁלֶת בִּשְׁבִיל הַיִּשְׂרְאֵלִים, נוֹהֲגִין לְהָקֵל מִפְּנֵי שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יְחַתֶּה אֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת בָּאֵשׁ.

אֲבָל אִם הִיא מְבַשֶּׁלֶת בִּשְׁבִיל עַצְמָהּ לְבַדָּהּ, אֵין רְגִילוּת שֶׁיְּחַתֶּה יִשְׂרָאֵל, וְאֶפְשָׁר דְּלָא מַהֲנֵי בָּזֶה חִתּוּי, דְּגָרַע מֵאִלּוּ מְבַשֶּׁלֶת בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן אִם בִּשְּׁלָה דְּבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מִשּׁוּם בִּשּׁוּלֵי עוֹבֵד

כּוֹכָבִים, לֹא לְבַד הַתַּבְשִׁיל אָסוּר, אֶלָּא גַּם הַקְּדֵרָה נֶאֱסְרָה לְבַשֵּׁל בָּהּ לְכַתְּחִלָּה. וּבְדִיעֲבַד יַעֲשֶׂה שְׁאֵלַת חָכָם.

עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁבִּשֵּׁל בְּשַׁבָּת בִּשְׁבִיל חוֹלֶה, הַתַּבְשִׁיל אָסוּר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אֲפִלּוּ לְהַחוֹלֶה אִם אֶפְשָׁר בְּתַבְשִׁיל אַחֵר (עַיֵּן פר"ח יו"ד סוֹף סִימָן קי"ג), וּבְכֵלִים יֵשׁ לְהַתִּיר אַחַר מֵעֵת לְעֵת.

בֵּיצָה אַף עַל פִּי שֶׁרְאוּיָה לְגָמְעָהּ חַיָּה, מִכָּל מָקוֹם, כֵּיוָן דְּזֶה הֲוֵי רַק אֲכִילָה עַל יְדֵי הַדְּחַק, אִם בִּשְּׁלָהּ הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, אֲסוּרָה, וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה.

פֵּרוֹת שֶׁלֹּא נִתְבַּשְּׁלוּ בָּאִילָן כָּל צָרְכָּן, וְאֵינָן נֶאֱכָלִין חַיִּין, אֶלָּא עַל יְדֵי הַדְּחָק. שֶׁהֲמָנִים מְטַגְּנִים אוֹתָן בְּסוּכָּר, אֲסוּרִין מִשּׁוּם בִּשּׁוּלֵי עוֹבֵד כּוֹכָבִים (קי"ג).

שֵׂכָר שֶׁל תְּבוּאָה וְשֶׁל דְּבַשׁ, נוֹהֲגִין בּוֹ הֶתֵּר לִשְׁתּוֹתוֹ אֲפִלּוּ בַּבַּיִת שֶׁמּוֹכְרִין אוֹתוֹ הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם בִּשּׁוּלֵי עוֹבֵד כּוֹכָבִים, דְּהַתְּבוּאָה בְּטֵלָה בַּמַּיִם, רַק שֶׁצְּרִיכִין לַחְקוֹר אִם אֵין מַעֲמִידִין אוֹתָן בְּשִׁמְרֵי יַיִן. וּבְמָקוֹם שֶׁיִּשְׂרְאֵלִים מְזַלְזְלִין וּמְקִלִּין בְּיַיִן שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים, יֵשׁ לְבַעַל נֶפֶשׁ לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ גַּם בְּשֵׂכָר. וּבְעִנְיַן שְׁתִיַּת קַאפֶע (בְּלִי חָלָב, דְּעִם חָלָב וַדַּאי אָסוּר) וְכֵן שָׁאקָאלַאד וְטֵה אֵצֶל עוֹבֵד כּוֹכָבִים, שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יַרְחִק אֶת עַצְמוֹ (פת"ש סִימָן קי"ד בשם חכמ"א) וְיֵשׁ מַתִּירִין לִשְׁתּוֹת דֶּרֶךְ אַרַעַי. אֲבָל דֶּרֶךְ קְבִיעוּת אָסוּר (קי"ד).

חָלָב שֶׁחָלְבוֹ עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְאֵין יִשְׂרָאֵל רוֹאֵהוּ, אָסוּר אֲפִלּוּ לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ גְּבִינָה. וּלְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ הַיִּשְׂרָאֵל לִהְיוֹת בִּתְחִלַּת הַחֲלִיבָה, וְיִרְאֶה שֶׁהַכְּלִי הוּא נָקִי. וְנָהֲגוּ לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא יַחְלוֹב לְתוֹךְ הַכְּלִי שֶׁדַּרְכּוֹ שֶׁל הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים לַחֲלוֹב לְתוֹכוֹ. וּשְׁפָחוֹת שֶׁחוֹלְבוֹת הַבְּהֵמוֹת בְּבֵית יִשְׂרָאֵל אוֹ בַּדִּיר שֶׁלָּהֶם, כָּל מָקוֹם שֶׁאֵין בֵּית עוֹבֵד כּוֹכָבִים מַפְסִיק וְאֵין לָחוּשׁ לִבְהֵמָה טְמֵאָה, מֻתָּר אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה לְהַנִּיחָן לַחֲלוֹב. אֲבָל אִם בֵּית עוֹבֵד כּוֹכָבִים מַפְסִיק, צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא שָׁם יִשְׂרָאֵל. וַאֲפִלּוּ קָטָן אוֹ קְטַנָּה בְּנֵי ט' שָׁנָה סָגֵי.

גְּבִינוֹת הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים אֲסוּרוֹת. וְאִם הַיִּשְׂרָאֵל רוֹאֶה הַחֲלִיבָה וַעֲשִׂיַּת הַגְּבִינוֹת, אִם הַגְּבִינוֹת בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּתָן הֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל מֻתָּרוֹת. אֲבָל אִם הַגְּבִינוֹת בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּתָן הֵן שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים אֲסוּרוֹת.

הַחֻמְאָה תַּלְיָא בְּמִנְהַג הַמְּקוֹמוֹת. יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁאֵין אוֹכְלִין חֻמְאָה שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁאוֹכְלִין אוֹתָהּ. וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ מִמָּקוֹם שֶׁאֵין אוֹכְלִין אוֹתָהּ לְמָקוֹם שֶׁאוֹכְלִין אוֹתָהּ, אַף עַל פִּי שֶׁדַּעְתּוֹ לַחֲזוֹר לִמְקוֹמוֹ. אוֹכֵל שָׁם עִמָּהֶם. וְהַהוֹלֵךְ מִמָּקוֹם שֶׁאוֹכְלִין אוֹתָהּ לְמָקוֹם שֶׁאֵין אוֹכְלִין אוֹתָהּ, אָסוּר לֶאֱכָלָהּ שָׁם. (כָּעֵת נִשְׁמָע שֶׁמְּזַיְּפִין אֶת הַחֻמְאָה בְּשׂוּמַן חֲזִיר, עַל כֵּן שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחָק).